

ЗА УПОТРЕБАТА НА НЯКОИ ГЛАГОЛИ В РАЗГОВОРНАТА РЕЧ

Теодора Рабовянова (В. Търново, България)

Целта на настоящото съобщение е да разгледа „поведението” на някои глаголи, които правят впечатление с появата си в ежедневно общуване, но и в езика на медиите.

От гледна точка на граматиката те са „сбъркани” глаголи – нередността идва от разминаването с правилната форма, такава, каквато е фиксирана в речника и съществува в езика. В речта обаче индивидуалният говорещ често използва грешната дума, без при това да се поправя, т.е. не съзнава, че греша. Може да назовем този механизъм подражателен: „говоря, както говорят останалите около мен”. Зачестява употребата на *държай се*¹ вм. правилния глагол *дръж се* (в речта на майките като обръщение към децата си на детската площадка). Възможно обяснение за появата на странния произносителен вариант е съкращение на формата (от придържай се).

Интересът ни към темата и конкретният избор бе предизвикан от особения глагол *загаджи се*, дочут от телевизионния ефир: *Ние се загаджихме в сериала* (Би Ти Ви, „Преди обед”, 03.09.2014, 11:23). Възвратният глагол се среща в над 151 примера, ексцерпирани с помощта на търсачката „Гугъл”. Много от употребите са в заглавия, понеже по своята нетрадиционност и новост действат като експресема на фона на стандартния медиен текст: *Деси Цонева се загаджи с чужденец* (<http://www.blitz.bg>, <http://vchas.net>), *Робърт Патинсън се загаджи с певица* (<http://www.blitz.bg>), *Майли се загаджи с продуцент* (<http://www.standartnews.com>), *Мика забрави Иво Аръков, загаджи се с Кристо?!* (<http://www.razkritia.com>). Срещат се и употреби в основния текст: *Димана се загаджи с известен модел* (<http://www.bnews.bg>), *Фики Стораро се загаджи с мане-*

¹ Срв. и следния пример от интернет форум: *И внимателно че тия са леки а АФНа си е силен мотор и с чип добре литка ...та се държай без изпълнения* (<http://www.vwclub.bg>). Илюстративният материал тук и понататък се дава без коригиране на правописа и пунктуацията.

кенка (<http://www.bnews.bg>), *Фики се загаджи с топ манекенка* (<http://nadpis.com>), *Поли Генова щастлива, загаджи се с колега* (<http://blife.bg>).

Типичната съчетаемост на третоличния глагол копира реакцията на израза ‘ставам гадже с някого; гадже съм с някого’, т.е. семантиката предопределя и необходимостта от актант непряко допълнение ‘лице’, задължително въведено с предлога ‘с’. Само взаимно-възвратното значение на глаголната форма за 1 л. мн.ч. или 3 л. мн.ч. (*Защо толкова хора се загаждат в сериали?* – Би Ти Ви) допуска незадължителност на предлога.

Като причини за създаването на подобни глаголни новообразувания се извеждат продуктивността на словообразователния тип и модел, активността на аналогията в словообразуването. Според нас в този случай основен фактор е вътрешносистемният натиск за попълване на липсващи звена (Благоева 2008). Следователно, глаголи, доскоро нерегистрирани в речника, започват да се появяват в разговорната неофициална реч и нещо повече – тяхната употреба зачестява. Поради това тези „странни” глаголи, битувачи редовно в езика на интернет пространството (форуми, чатове, блогове), са благоприятен обект за изследване в аспекта на „интердиалектната” разговорна реч.

Заинтересуваха ни глаголите „неологизми” **чалгизирам**, **диетувам** и **джогирам**, които от потенциални глаголни образувания вече са реални езикови единици. По този начин в морфологичната и в лексикалната система са попълнени липсващите звена за процеси (наред с доста фреквентните „отглаголни” имена: причастия и съществителни – чалгизиран, чалгизация; диетуващ, диетуване; джогинг).

Глаголът **чалгизирам** по граматическа характеристика е преходен глагол, напр. *Сега лая за БСП от екрана, и чалгизирам народа, Сокола много обича чалгаджийки в харема* (<http://m.dnes.bg>). *Темата е много сложна и дълга ... Та-а не искам да я чалгизирам, написвайки нещо от вида: – Феромони, ендорфини ... тестостерони, касет”фотни – Гер”а ъп :)!* (<http://germantiger.blog.bg>). Докато **диетувам** е непреходен и изразява състояние, за което помага и употребата му предимно в несвършен вид. Оттам актуализираните семи ‘продължителност’ и/или ‘повторителност’: *Дражко нямам*

думи ...горката аз диетувам :) (<http://wkusni-momenti.blogspot.com>);
Аз бях на зеленчуци, които се мъчех да приема за пържолки –
нали диетувам (<http://www.svatbata.org>); Аз все още си диетувам
:) (<http://forum.svatbata.bg>). Фреквентността на глагола зависи и от
форумската аудитория – забележимо е, че адресантът преимущест-
вено е от женски пол, а глаголът изобилства в т.нар. „женски”
сайтове².

Джогирам е също непреходен, но не е обвързан толкова тясно
с дамите. Примери: *Щото и аз всеки ден правя напоследък поне
30 мин кардио, от 10 дни и джогирам сутрин, ама не внимавам
ли какво ям, все тая* (<http://www.tialoto.bg>); *@miiiio вече ходих,
след 1 час отивам да джогирам* :) (<https://twitter.com/iceniko/status>).

Навлизащите нови вербални лексеми в езика съчетават меха-
низмите на словообразуването и на морфологичното адаптиране на
чужди (заети) глаголи. Девербативните глаголи са от модификацион-
ния ономасиологичен тип и най-често се образуват с префикси (Ра-
дева 1987). Като сред най-активните домашни представки са *пре-*,
по-, *из-*, *на-*, вече споменахме *за-*, но тя е в съчетание с наставката
-и (конфикс). Ще ги разгледаме последователно:

1) *Пре-* функционира с едно от най-изявените си значения за
осъществяване на повторно действие (семантична перифраза ‘правя
отново’): глаголът *препозиционирам* по-често се използва като въз-
вратен (*От тук най-бързо и лесно се излиза до билото, а също
така имам бърз достъп както до хижите в южната част над
Перник, така и до тези на север с гледка към София, просто от
тук пеша мога да се препозиционирам доста бързо* (<http://>

² Ето някои от 9550 резултата за глагола *диетувам*: *Охооооо, и днес
няма никой! Къде сте бе хора? Само аз ли диетувам?* (<http://www.mamaibebe.com>); *Само аз и Михова ли диетуваме?* (<http://mama.ladyzone.bg>);
*Между другото не знам що за организъм имам, но диетувам ли – отлабвам
бързо, по същия начин и казвам* (<http://www.bg-mamma.com>); *Услужих на
една дружка с жобните си пет лева на цяло и това е една добра причина
днес да диетувам* (<http://bul-mamma.com>); *Тортата ще я оставя за
съответния ден, че диетувам, но изглежда много добре* (<http://www.zachatie.org>); *Простете натърпението ми, но стоя на диета, докато не ги
получа, пък нещо ми писна да диетувам и искам сладичкоооооо :)* (<https://m.facebook.com>).

ivanmiladinov.com), но се откриват и текстове с невъзвратния преходен корелат: *Проектът ВТ2019 препозиционира Велико Търново от град на миналото в град на бъдещето* (заглавие), *Проектът ВТ2019 ще препозиционира образа на Велико Търново от град на миналото в град на бъдещето на национално и глобално ниво* (<https://www.veliko-tarnovo.bg>). Обикнат новинарски похват е повторното подемане на глагола по-нататък от заглавието в същинския текст: *Радан Кънев: ДПС се препозиционира, за да управлява с ГЕРБ* (заглавие). *Според Радан Кънев днешната заявка на Лютви Местан е опит ДПС да се “препозиционира” вдясно и да управлява след изборите заедно с ГЕРБ. Това, което наблюдаваме днес от страна на ДПС е опит на мафията да се препозиционира на предсрочни парламентарни избори и да остане във властта* (<http://pressadaily.bg>).

Другите глаголи са **префункционализирам** и **префункционализирам се**: *Поетиката на пространството в съвременните драми на Ибсен (...) обособява средищното място на опозицията затворено/отворено пространство, подкрепена не само от сценичните бележки, но и от фабулата, както и от диалектичните отношения, чрез които тази опозиция префункционализира драматичните сюжети* (<http://www.kultura.bg>); *В най-общ вид шансът, а оттам и сценарият, бил прост: партокрацията сваля сама себе си, чрез подставени политически субекти симулира плурализъм и демокрация, и в крайна сметка префункционализира механизмите си за пряка политическа власт в механизми, които се основават на икономическата мощ* (<http://www.svobodata.com>). *Цитатът се префункционализира, подчинен на изцяло нова художествена логика* (<http://www.slovo.bg>).

2) По- е носител на делимитативния начин на действие в оказионалните образувания **поджиткам**, **початя** и **поприватизирам**. Примерите за първите два глагола са от т.нар. компютърен жаргон (*Беше ми съксня, домързя ме да чатя и взех да поджиткам* (<http://www.slovo.bg>); *“Реших да поджиткам малко с корабчето ти”*, казал Ботев на капитана на Радецки, *“ти как теглиш стихотворенията ми от интернет. Така е честно”* (<https://www.facebook.com>); *Чудя се дали да си пусна някое филмче през това*

време или да си початя ... май ще початя (<http://forum.4at.info>), докато в третия освен кратковременността на осъществяване на действието ясно се усеща семантичният компонент 'незавършеност' (слаба и/или непълна степен), на което се дължи и негативната му стилистична маркираност според нас (*На практика се получава – аз ще ти озелена квартала, а ти ще ми дадеш общинската собственост в него да я поуправлявам, поприватизирам или пък ще ми мине едно частично измененище в нарушение на ЗУТ* (<http://clubs.dir.bg>).

3) Из- е с резултативно значение, т.е. цялостно обхващане на обекта или субекта от действието. Примерите са разговорни по функционална сфера: **издразня** и **издразня се** (*10 изпитани начина да издразниш всеки мъж* (заглавие, <http://www.cosmopolitan.bg>), *Алегри: Ще се издразня, ако накрая имаме равни точки с Юве* (заглавие) *Треньорът на Милан Масимилиано Алегри заяви, че ще остане изключително разочарован, ако след последния кръг в Серия А неговият футболен отбор завърши с толкова точки, колкото има и Ювентус* (<http://futbolprognosi.com>), *Какво беше последното нещо, с което ви издразни СВЕКИТО?* (<http://www.bg-mamma.com>), *За тези глупости не мога да се издразня, но ми прави /лошо/ впечатление неграмотния човек* (<http://club.biberonbg.com>), **изпринтирам**, вариант **изпринтя** (*Не мога да изпринтирам нещо, което ми трябва* (<http://otgovori.royalsbg.com>), *Наденце, тази идея да изпринтирам темата и да я сложа в албума, и аз я видях от Regina и определено мисля да последвам примера ѝ* (<http://forum.svatbata.bg>), *ей супер сте, а аз си мислех че съм се сетила за всичко необходимо...това определено ще си го изпринтирам :-)* (<http://www.svatbata.org>), *Това ще си го изпринтя и ще си го сложа на таблото!* (<http://forum.abv.bg>), **изрекетирам** (*Трябва да подкупвам сина. Ще ми излезе солено. Но поне да си заработи харчовете за 8ми декември! Ще го изрекетирам!* (<http://bulgaria-forex.com>), *Мария, вярно е парите са доста и не се знае колко време ще живее :lol: ще изрекетирам бабите и ще и го купя* (<http://mama.ladyzone.bg>), *Може да изрекетирам децата някой път да слушат... и ако го направят – аз пък ще им върна жеста с домашен дюнер* (<http://www.bg-mamma.com>).

4) Типична за *на-* е резултативността. Нашият пример е *набройкам*, където може би, ако се опитаме да направим лингвистична прогноза, скритото „сексуално” внушение ще се стеснява (*Като нищо ще си набройкам друг за любим* (<http://zemime.com.mk>)), за да се разтвори в по-общото значение за привличане, харесване изобщо: *Като набройкам някоя майка, дете ми е симпатична и все я засичам, отивам и ѝ се представям* (<http://mama.ladyzone.bg>), *Мисля да си набройкам няколко и евентуално, ако има някой спец да каже “Да, тази става, не тази не става”* (става въпрос за кола – бел. моя, Т.Р.; <http://www.vwclub.bg>).

По-рядко се създават нови десубстантивни глаголи чрез конфиксация – коментираният вече *загаджа се*, но и *изкаламбурия се*, *нахъся (се)*, както и *опубличността*, които се различават главно по типично разговорната и жаргонна маркираност (с изключение на последния глагол: *Второ и по-важно, не бих искала някой да остане с впечатлението, че го публикувам, за да се “почувствам велика”, заради някаква “евтина популярност” на гърба на Боби* (<http://svetlaen.blogspot.com>); *Както вече споменах, announcement има тривиалното значение на “съобщение”, т.е. правя истината или информацията известна мен достояние и на други, публикувам я* (<http://svoboda64.blog.bg>); *Ще се въздържа да публикувам примери в това отношение* (<http://dimitaratanassov.wordpress.com>)³.

В интернет пространството се появяват и много нови десубстантивни глаголи. Те са мутационни или транспозиционни по онома-

³ Примери: *Какво искам ли? Или не знам, или не си го признавам:* (във всеки случай трябва да ти отговоря поне на бележка, макар че ми идва да изкаламбурия въпроса ти и да се пошегувам жестоко със себе си:) (<http://www.hulite.net>); *вярно е, че моят опит да ти я изкаламбурия излезе хилав, но поне опитам* (<http://3o4o.net>); *Няма ли да боледуваши, т.е. блогваш днес? Така се изкаламбури с мен един от пишещите на това място* (<http://miralyub.blog.bg>); *Аз ако бях на теб щях да се нахъся повече, малииши направо така щях да се амбицирам, а не да се отчайвам* (<http://forum.svatbata.bg>); *А за предубежденията ми отваряш съвсем нова тема, за която може би пък скоро ще се нахъся да напиша нещо* (<http://acnapyx.blogspot.com>); *Вкъщи поне като се нахъся, че няма да се разболява Дарко и като му тикам по нещо в устата на час-два и винаги има подобрене* (<http://chick-chat.org>).

сиологичен тип. За производството им чрез суфиксация се включват най-продуктивните заети наставки **-ира-** и **-изира-**.

Ексерпцията посочи като съществуващи следните глаголи със суфикс **-ира-**:

1) **дизайнирам** (*аз само филмирам, хореографирам, звуко-дизайнирам и монтирам тоа филм* (<http://mmlegends.com>);

2) **допингирам** (*Той казва, че не се допингирал, и аз му вярвам, защото той ми е приятел* (<http://www.tennis24.bg>);

3) **зомбирам** (*„Аз не съм човек, който да започне да обещава и да „зомбира“ нашите фенове по примера на други“, заяви новият наставник на Левски Илиан Илиев* (<http://gong.bg>), *Не ми харесват тези огромни сгради, които обират и зомбират хората* (<http://www.bnews.bg>), *Вчера се опитах зорлем да го “зомбирам” мойто пред телевизора за половин час, за да си свърши малко работа, е не ще и не ще* (<http://www.bgdomaking.com>) и **зомбирам се** (*Не мога сега – цяла нощ джитках на компютъра на оная стратегия и яко съм се зомбирал* (<http://www.bgjargon.com>), *Виж сега при мене има два случая, ако се зомбирам с телевизия и компютри преди лягане вися до към 1:00 сутринта и се будя към 8 часа и не се чувствам добре. Ако не гледам телевизия и не се зомбирам си лягам към 9-10 часа и ставам пак към 8 и ми е много добре* (<http://cupid.bg>), *Но съм сигурен, че за мен ще измислят нещо друго, така че да се зомбирам наравно с всички останали* (<http://www.dimodi.com>);

Няколко думи за семантиката на новопроизведените глаголи с мотивираща дума **зомби**. Преходният глагол **зомбирам** разкрива въздействие върху някакъв обект (най-често лице) и включва семите ‘обхващане’, ‘приобщаване’. Самите ползватели на интернет и създатели на интернет речника **bgjargon** го определят така ‘оказвам силно психологическо въздействие, което сковава човека, манипулира го като безволево същество’. Възвратният глагол пък е дефиниран образно и емоционално-експресивно – ‘ставам „на зомби“ – тотално скапан, като пребит и с помътен мозък след цял ден бачкане, висене пред компютъра и пр.’

Примерите с наставка **-изира-** са повече и по-разнообразни:

1) Глаголът **чалгизирам** се среща и като възвратен **чалгализирам се**, което говори за неговата формална неустановеност (Какво

слушаме в момента: *Преслава Новата ти чалгализирам се* (<http://mmlegends.com>).

2) Подобна двойственост във формата има и при **гето(в)уизирам** и **гетоуирам**: *А Мах1 ТС или ще опустее или ще се гетовизира догодина, ама да видим кое ще бъде* (<http://www.skyscrapercity.com>), *после същите описват как дебатът се гетовизирал* (<http://www.segabg.com>), *През това време районът продължава да се гетовизира, ислямизира, обезбългарява* (<http://tv7.bg>). Мотивиращата дума е **гето** (getto, ghetto⁴), а крайният семантичен резултат – значение за отдръпване и изолиране, отгук и негативните семи за ‘неуважителност’.

3) **интернетизирам** и **интернетизирам се** (*Кажси, че и аз натам съм се упътил (да се “интернетизирам” през CaTV)...* (<http://clubs.dir.bg>), *Търся нещо, Главно с хубав дисплей и да не изпада в замисли като натоваря офис пакета с .pdf-и или интернетизирам/мотам се по ютюб/изпреварвам/стрелям* (<http://forums.data.bg>), *Случката тук обаче ми подсказва че съм допуснал да се интернетизирам повече отколкото ми се иска – мерки ще взема – обещавам си твърдо!* (<http://bgtatko.com>);

4) **иракизирам** (*До юни трябва да иракизирам войната, иначе лошо ми се пише* (<http://www.segabg.com>);

5) **циганизирам** (*Да не забравяме, че жителите на Острова възприемат Балканския полуостров не само като съществуващо, но и като глагол. То balkanize. Да балканизираш проблема означава да го направиш сложен до нерешимост. Да ви напомня българския глагол циганизирам?!* (<http://reduta.bg/v2>) и **циганизирам се** (*Не искам да се циганизирам* (<http://clubs.dir.bg>), *Като взех пакетчето в ръка и ме обзе една дилема “Да ги платя ли или да ги взема бес пари!” Циганизирах се, ей! Спомена ли Анадола и глад, съвсем ще се циганизирам!* (<http://sportenforum.net>), *аз пък искам да се циганизирам* (<http://www.moreto.net>), “Мога

⁴ В превод от немски: а) затворен градски квартал с еврейско население, живеещо отделно от останалото население (гетото във Варшава); б) преносно значение: да се живее като в гето: в един и същ квартал заедно със дискриминирани малцинства, чужденци или с привилегирани слоеве от народа (гета на негрите); в) подценяващо изключване на хора от нормалния живот (гета на първерзните, „обратните”).

да се стоя и циганизирам, но искам избора да си е мой, а не накой комуняга да ми казва какво е добро за мен, докато си урежда живота с екстри, които не съм и сънувал.” Хем се циганизираш, хем България се стоява, хем отгоре на това нямаш никакъв избор – нищо не можеш да направиш (<http://m.dnes.bg/comments>).

Комбинацията на субстантивната основа с посочените наставки има за резултат следните словообразователни значения: ‘снабдява с предмета, посочен от мотивиращото име’ (**интернетизирам**, синоним кабелизирам), ‘снабдява с признаците, характерни за денотата на мотивиращото име’ (**гетовизирам, иракизирам, талибанизирам се, циганизирам**).

Особено интересни са последните посочени девербативи с присъединени мотивиращи имена, защото са извън кръга на интернационалната лексика. Така наред с глаголите **западнизирам, циганизирам** (мотивирани от домашни имена), както и **чалгализирам** (произведен от турско съществително по произход), се наблюдава разширяване на дистрибуцията на формантите **-ира-, -изира-** с образувания като **иракизирам** ‘оказ. пренасям на иракска територия’, **талибанизирам се** (*Пакистан бавно се талибанизира* (заглавие, <http://www.mediapool.bg>), *България се талибанизира* (<http://news.ibox.bg>), *Новоизбраният ирански президент Хасан Рохани предупреди, че Сирия може да се “талибанизира” и призова за сътрудничество, за да се сложи край на войната* (<http://m.trud.bg>)).

Силно разговорно маркирани, но по-ограничени като количество, са новите десубстантивни мутационни структури със суфиксите **-ува-, -ва-, -аса-**. Ще приведем последователно примери с кратък коментар:

1) **кадрувам** (136 резултата: *Премиерски правомощия Не подслушвам, но кадрувам* (заглавие, <http://www.bnews.bg>), **митингувам** (*Останах тук, за да митингувам, да гладувам, да стачкувам и да гласувам* (<http://paper.standartnews.com>), **рейтингувам** (*М-д-а-а-а-а днес аз ще съм на линия, но сега отивам да рейтингувам за божеството и пак се връщам* (<http://www.bg-mamma.com>); *Профайлъра се е изпопрепрофайлирал и му трябва почивка. Т.е. ако харесвам някого и го рейтингувам, да му дам 6 точки (в моя случай), но когато го “наказвам” да мога да го “глобя” само с 3 точки* (<http://hardwarebg.com>)).

Специален интерес предизвиква депутатският „бисер“ **ваканцувам**, още повече че създателят му обяснява съображенията, които са го породили⁵: *Г-н “Ваканцувам” не плажува, а гледа домати (заглавие). За броени часове глаголът бисер вдъхнови и антиправителствения протест, който издигна лозунг: “Аз няма да ваканцувам, оставам тук да танцувам!” Думата “ваканцувам” се роди в диспута за летния отпуск на народните избраници и стана повод за много майтапи (<http://www.trud.bg>); Селфи, ваканцувам и гуглирам сред новите думи в езика ни (заглавие, <http://www.dnes.bg>).*

2) **болдвам** (Болдвам особено ценните според мен моменти... (<http://nookofselene.wordpress.com>), *Жаки, Защо болдваш писаното от теб, за да се открие над нас бедните духом и непросветени люде или за да ни демонстрираш колко си велик. Защо не понасяш чуждо мнение? А сега можеш да болдваш :); а защо да не “болдвам”? И защо ти не понасяш чуждото “болдване”? П. П. “Болднах”!; Сега ще пиша бавно, напоително, болдвам (<http://forum.gong.bg>); А вие защо обичате да блогвате? (<http://www.nina.kova.eu>); **блогвам**, мотивирано от англ. **blog** ‘дневник, воден в интернет’ (Тука ще си блогвам, като ме зачовърка нещо отвътре... (<http://geo.blog.bg>)). По същия модел са образувани **есемесвам**, **мейлвам** (Звъня ви по телефона, защото няма смисъл да ви мейлвам (<http://www.capital.bg>), Който го иска целия, да ми се обади, ще му го мейлвам (<http://clubs.dir.bg>), **бъгвам се** (Дарче, бъгват се лентичките на бг-мама, и аз забелязах (<http://www.bg-mamma.com>) **спрейвам** (Например, как да спрейвам на по-малко от квадратен сантиметър?! (<http://www.offroad-bulgaria.com>),*

⁵ “Ваканцувам е неологизъм (б.а – нова дума). Това бе иронична форма на изказ, която бе предизвикана от стила на поведение на опозицията, в това число и на лидера на ГЕРБ Бойко Борисов. Преди дни той цинично предлагаше да се работи и през август и препоръча на депутатите, които имат деца, да ги водят на море в следобедните часове, защото той им бил построил магистрала. След тази ирония аз отговорих с по-голяма ирония”, аргументира се Хафъзов пред “Труд”. Според него поведението на ГЕРБ предполагало, че депутатите нямали право на нормална ваканция като “учители, шофьори и илосери”. Тогава значи трябвало да “ваканцуват” – да правят нещо ненормално, по-екзотично (<http://www.trud.bg>).

Спрейвам веднъж в ухото, след това го разтърквам леко, изчакам да подейства и накрая забързвам ухото с кърпичка (<http://thingamyjic.blog.spot.com>), Също ми дадоха и нещо да спреивам (мисля, че беше антибиотик) в гърлото, за дезинфекция и бързо зарастване... (<http://clubs.dir.bg>), Не ми върви бояджийския занаят... та съм се отказал отдавна да спреивам каквото и да било... (<http://forums.data.bg>).

3) **бъгясам** (Не възнамерявам да се бъгясам и стресирам чак толкова (<http://www.bg-mamma.com>), хайде бе какво стана... направо ще бъгясам вече! (<http://forum.uni-sofia.bg>), Как мога да разбера какво да изтрия за да освободя място и евентуално да не бъгясам някоя работеща програма (<http://www.ipmart-bg.com>), **истерясам** (при мен като ще активизира почти всичките ми лични планети и да истерясам, няма как да разбера от коя е (<http://astroartis.com>), Вчера го видях и истерясах (<http://ask.fm>), Добре, че се замотахме днес и не успяхме да напазаруваме, че тогава вече щях да истерясам (<http://chick-chat.org>), Единственото нещо, което помага е като истерясам и се развикам. чи то от сега ако ме прави да истерясвам – скоро у лудницата значи треба да съм малииш (<https://www.kaldata.com>), **параноясам** (В противен случай ще параноясам, че във всяка клиника ще ме прецакат по някакъв начин (<http://www.zachatie.org>), tqrr – това за доплера от кога ми се върти из главата и ги разглеждам, но ме спира мисълта, че съвсем ще параноясам (<http://www.svatbata.org>), за бул инс като говорихме на срещата не спях няколко дни ... а сега ще параноясам и ще си мисля, че она ме търси вече да ме дисконфортизира отзад (<http://www.nissanbg.com>).

Кратки изводи:

➤ Освен безпроблемното приемане на „чуждите“ глаголи съществуват и мнения против: Аз не “блогвам”, а публикувам. Аз не “чатвам”, а си говоря. Аз не “есемесвам”, а съобщавам (<http://samvojn.blog.bg>). Интересни са коментарите на самите съфорумци за българския превод на чуждата за нас дума: А, Круме, каква е тази дума “болдвам”? (<http://vip1.bigbrother.bg>), Даам, далеч по-лесно е да болдваш грешките на другите, вместо да допринесеш с нещо към дискусиата! ПП: “Болдвам” дали го има в речника?!? С какво замествахме в близкото минало “болдвам”? Подчер-

тавам? Натъртвам? Наблягам? Удебелявам (ширифт)? Иначе полезна чуждица. Според мен “удебелявам”. “потъмнявам” също би вършило работа в определени случаи! (<http://www.bg-mamma.com>).

➤ Повечето примери са от „оказионалното” словообразуване, съществуват първично в устната реч, която вторично е фиксирана в интернет в писмена форма.

➤ Едни от най-важните причини за сътворяването на тези нови глаголи са, от една страна, желанието да си оригинален и настоящата „езикова мода”, от друга страна. Като елементи от групов език, който се създава в даден блог/форум/чат, ти би трябвало да ги владееш и използваш, ако искаш да си част от тези интернет съфорумци/съблогери/съчатещи. За да те приемат за свой, трябва да говориш като тях.

➤ Това е „моментна” снимка на състоянието в интернет езика. Занапред ще са необходими наблюдения как тези „находки” се задържат в устната реч и дали съществуването им изисква задължително някакъв контекст. А ще се задържат ли изобщо, зависи от връзката с извънезиковата действителност, в която са произведени. Струва ни се, че тяхното запазване извън определен контекст е доста проблематично.

Вместо заключение:

Списъкът може да се обогати с редица отименни глаголи със суфикс **-ства-**, образувани по типичен модел. Те имат транспозиционна ономазиологична структура и словообразователно значение ‘занимава се с професия/дейност, свойствена за лицето, посочено от мотивиращото име’: **блогерствам** (*Няма значение, това няма да ме спре и днес да си блогерствам на воля;*) (<http://strawberryjamcake.blogspot.com>), **депутатствам** (*Няма да оставя Кърджали, за да отида да депутатствам*) (<http://www.monitor.bg>)⁶, **диджействам**

⁶ И още: *Аз лично за себе си мога да кажа, че не желая да депутатствам* (<http://www.segabg.com>), *За мен тогава беше по-важно да правя добра кампания на СДС по телевизията, отколкото да депутатствам* (<http://www.dnevnik.bg>); *Какво ти доставя повече удоволствие – да танцуваши или да диджействаши? А когато диджействам удоволствието е от доволните реакции на хората наоколо които харесват музиката, която съм подбрал. Само на салса ли диджействаши или го правиши по принцип с всякаква музика?* (<http://www.bgsalsa.info>); *Има моменти в които*

(Джес Воорн: *Започнах да диджействам на майтан!* (заглавие, <http://mysound.actualno.com>), **кулинарствам** (*Кулинарствам с мама и татко* (заглавие, <http://niebg.net>), **манекенствам** (*Причината е че с него освен да си манекенствам из града няма да мога да карам* (<http://befsa.com>), **пенсионерствам** (*С какво се занимавате в момента? – С нищо. Пенсионерствам* (<http://forum.gong.bg>), **пиарствам** (*Просто освен всичко трябва да менажирам, организирам, пиарствам и още сто неща – през малкото време, което ми остава, обичам да смя* (<http://www.goguide.bg>), **помиярствам** (*Но забележи – без да помиярствам и слугувам!* (<http://forum.clubpolitika.com>), **секретарствам** (*Не мисля да ти “секретарствам” – нито да замествам търсачките* (<http://forum.abv.bg>), **форумствам** (*За уточнение – имам нет по 24 часа на ден, но да форумствам когато не съм на работа за мен си е чиста идиотицина, а аз лично не се смятам за идиот ... за другите не знам* (<http://bg.tatko.com>).

умирам да кулинарствам, но има и случаи в които не мога да припаря до кухнята! (<http://forum.flowersnet.info>), Както стоях пред PC-то и ми дойде мюзата да кулинарствам и спретнах набързо един кейк (<http://www.mamaibebe.com>); Този път манекенствам аз, а не възглавницата (<http://larp-bg.org>), Всеки сам може да се досети, че преди 20 години, когато ми е било времето да манекенствам, просто не е имало такива агенции (<http://www.novotovreme.bg>); та като гледам как вървят нещата ще си пенсионерствам с нея докато не поостарее още малко (<http://www.tuning.bg>), Аз отивам да пенсионерствам в леглото, че за мен отново ще е напрегнат деня утре. Пустото ставане в 6:00 много ме мори (<http://chick-chat.org>), Ракли, аз затова съм почнала отсега да пенсионерствам през ден, през пладне, та да понаваксам ко не стигна до десетилетията (<http://forum.swan-kingdom.com>); Сега ми предстои пътуване до Брезник, за да пиарствам на един от кандидат-кметовете там (<http://pripadna.blog.bg>); Не им ходя на гости, не им пиарствам, не се сближавам (<http://senzacia.net>); Събират се по 100 лева, че трябва и телефон да си взема, не може да помиярствам цял живот (<http://www.androidbg.com>), Странно, но факт – обикновено помиярствам и не се задържам на един изпълнител... (<http://www.sivosten.com>); Искати да секретарствам тука, да ми развалиш рахатлъка (<http://olx.bg>), На мен няма нужда да секретарстваш, но кой ще секретарства на средностатистическия български бизнесмен и кой ще понесе отговорността за неговите загуби? :((<http://www.investor.bg>).

БИБЛИОГРАФИЯ

Атанасова 2013: Атанасова, А. Словообразователни особености на новата глаголна лексика в българския език (<http://neolex-bg.org/wp-content/uploads/2013/Issues/Publications/01%20Atanasova.pdf>).

Благоева 2008: Благоева, Д. Нова глаголна лексика в българския език. // В търсене на смисъла и инварианта. Сборник в чест на проф. Дина С. Станишева. София: Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2008, с. 79–90.

Костова 2012: Костова, Н. Наблюдения върху нови глаголи и отглаголни съществителни в българския език // *Čeština v pohledu synchronním a diachronním. Stoleté kořeny Ústavu pro jazyk český. S. Šmejrková – J. Hoffmannová – J. Klímová* (eds.) Praha: Karolinum, 2012, ň. 471-476. ISBN: 978-80-246-2121-0 (<http://neolex-bg.org/wp-content/uploads/2013/Issues/Publications/32%20Nadezhda%20-%20Nablidenia.pdf>).

Радева 1987: Радева, В. Българското словообразуване. София, 1987.

Трифоновна 2012: Трифоновна, Й. Динамика в българската и чешката депроприална система в края на XX век. Автореферат на дисертация за присъждане на образователната и научната степен доктор. С., 2012.

DUDEN – Dehtsches Universal Worterbuch A – Z

<http://www.bgjargon.com>

<http://ibl.bas.bg>

NOTES ABOUT THE USE OF SOME VERBS IN COLLOQUIAL SPEECH

Teodora Rabovyanova (V. Tarnovo, Bulgaria)

The article examines the „strange” verbs that begin a new life from mass media (*zagadzha se, vakantsuvam*) or from Internet chat rooms, weblogs, forums, informative and entertainment websites (*chalgiziram, dietuvam, dzhogiram, isteryasam, kulinarstvam*). We trace also the viewpoint of auditorium which uses them interpretation of meaning, motivation, origin, „for” or „against” foreign verbs.